

КРАТЪК СПРАВОЧНИК ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ИНФОРМАЦИОННА БРОШУРА

Съфинансирано от Европейския съюз

Европейски информационен център „Европа Директно – Видин“

ул. „Генерал Скобелев“ № 6

Видин 3700

Телефон: 094 9 2 30 30

e-mail: europedirect.vd@gmail.com

www.europedirect-vidin.eu

<https://www.facebook.com/europedirectvidin>

<https://twitter.com/europedirectvd>

Автор: информационен център „Европа Директно – Видин“

гр. Видин, 2016.

Издателство: Фондация за регионално развитие

Европейският информационен център „Европа Директно - Видин“ се финансира от Европейския съюз и е съфинансиран от Фондация за регионално развитие. Информацията и мненията публикувани в тази брошура не отразяват задължително мненията и становищата на ЕС.

КРАТКА ИСТОРИЯ НА ЕС

Европейският съюз е създаден след Втората световна война. През **1950 г.** френският министър на външните работи Робер Шуман представя план за сътрудничество между европейските държави в областта на индустрията – т.нар. декларация „Шуман“. Така, през **април 1951 г.**, се основава Европейската общност за въглища и стомана, която включва шест държави – Белгия, Франция, Италия, Люксембург, Холандия и Федерална Република Германия. Водещият мотив бил да се насърчи икономическото сътрудничество, тъй като се смятало, че търгуващите помежду си държави са икономически независими една от друга и така е по-малко вероятно да възникнат военни конфликти.

През **1957 г.** между шестте страни се подписва Римският договор, който създава Европейската икономическа общност (ЕИО) и Европейската общност за атомна енергия (Евратом). Тогава се създава единен пазар за свободно движение на стоки, услуги, капитал и хора.

През **1968 г.** се дава началото на митническият съюз, който премахва всички мита между членките на ЕИО.

Първото разширяване на Европейската общност настъпва на **1 януари 1973 г.**, като към нея се присъединяват Великобритания, Дания и Ирландия.

През **1979 г.** се провеждат първите избори за Европейски парламент чрез пряко гласуване.

Гърция се присъединява към ЕИО през **1981 г.**, а пет години по-късно Испания и Португалия.

1986 г. е годината в която се приема Единният европейски акт, който определя програмата за изграждане на единен европейски пазар до 1 януари 1993.

През **1989 г.** пада Берлинската стена, което води до премахване на границата между Източна и Западна Германия и до тяхното обединяване.

На **7 февруари 1992 г.** е подписан договорът от Маастрихт, който влиза в сила през 1993 г. Този договор създава Европейския съюз и дава на Европейския парламент повече глас при взимане на решения.

През **1995 г.** към ЕС се присъединяват три нови държави – Австрия, Финландия и Швеция. Едно малко село в Люксембург дава своето име на т.нар. „Шенгенско споразумение“, което позволява на хората да пътуват без паспортни проверки на границите. Милиони млади хора започват да учат в други страни с подкрепата на ЕС.

С договора от Амстердам, ратифициран от държавите-членки през **1999 г.**, се изменят предишните договори на ЕС.

В **периода 2000 – 2009 г.** европейските държави започват да работят по-засилено за борба срещу престъпността и тероризма. През този период политическото разделение между Изтока и Запада вече е преодоляно и през 2004 г. нови 10 страни се присъединяват към ЕС. През този период еврото става новата валутна единица на много европейски държави. България и Румъния стават членки на ЕС на **1 януари 2007 г.** На **1 декември 2009 г.** страните-членки на ЕС ратифицират Договора от Лисабон, който модернизира начина на работа на европейските институции.

На 1 януари 2013 г. към Европейския съюз се присъединява и Хърватия и така броят на държавите членки на ЕС става 28.

Източник: Европейска комисия

ПОЗНАВАТЕ ЛИ СИМВОЛИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ?

Много хора, когато чуят за Европейския съюз, си представят различни неща. Факт е обаче, че ЕС може да се разпознае чрез няколко основни символа.

Знаете ли кои са те?

Европейското знаме е символ не само на ЕС, но и на единството и идентичността на европейските граждани. Кръгът от 12 златни звезди символизира съвършенството, пълнотата и единството.

Денят на Европа е 9 май. На тази дата през 1950 г. френският външен министър Робер Шуман за пръв път представя идеите за Европейския съюз.

Девизът на ЕС: „Единство в многообразието“ изразява идеята, че европейските граждани са обединени, за да работят за мир и просперитет, като в същото време се зачита тяхното многообразие, културни различия, традиции и езици.

Европейският химн е деветата симфония на Лудвиг ван Бетовен „Ода на радостта“.

ВЪПРОСИ ЗА САМОПОДГОТОВКА

- ✓ Кой са страните кандидати за членство в Европейския съюз?
- ✓ Коя страна-членка на ЕС е с най-малка територия?
- ✓ В кои области ЕС и държавите членки носят обща отговорност?
- ✓ За кои области ЕС може да играе само помощна или координационна роля, а отговорността носят държавите членки?
- ✓ От коя година флагът е официален символ на Европейския съюз?
- ✓ Кой е официалният език на Австрия, Белгия, Германия и Люксембург?
- ✓ Какви са целите на Лисабонската стратегия?
- ✓ Какво е „ЕВРОПА 2020“?

Източник: Европейска комисия

КАКВО НАУЧИХМЕ ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ?

1. Коя политика на ЕС се създава с Договора от Маастрихт през 1991 г.?

Изберете един отговор

- А. Общи правила за защита на конкуренцията
- Б. Сътрудничество във външната политика и политиката за сигурност
- В. Обща търговска политика
- Г. Обща селскостопанска политика

2. Кой от политиците предлага създаването на Европейска общност за въглища и стомана?

Изберете един отговор

- А. Конрад Аденауер
- Б. Алчиде де Гаспери
- В. Уинстън Чърчил
- Г. Робер Шуман

3. Кой е празникът на Европейския съюз?

Изберете един отговор

- А. 9 май
- Б. 9 септември
- В. 9 юни
- Г. 9 март

4. Коя от следните държави кандидатства за членство, но все още не е член на Европейския съюз?

Изберете един отговор

- А. Турция
- Б. Хърватия
- В. Литва
- Г. Словения

5. Кой държави се присъединяват към ЕС през 1995 г.?

Изберете един отговор

- А. Германия, Белгия, Холандия
- Б. Австрия, Швеция, Финландия
- В. Франция, Германия, Италия
- Г. Франция, Италия, Испания

6. България става член на ЕС през:

Изберете един отговор

- А. 2004
- Б. 1999
- В. 2010
- Г. 2007

ИНСТИТУЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ (ЕП)

Европейският парламент, заедно със Съвета, е законодателна институция на Европейския съюз. Той представлява интересите на гражданите на държавите членки и е считан за най-демократичната институция в ЕС. Евродепутатите се избират едновременно във всички европейски държави на основата на общо, равно и пряко избирателно право при свободно и тайно гласуване. Броят на евродепутатите не трябва да надвишава 750 плюс председателя. Избират се за срок от 5 години. Членовете на ЕП заседават в международни групи според своята политическа принадлежност. Правомощията на ЕП най-общо могат да бъдат законодателни, контролни, консултативни и финансови. Парламентът приема законите на ЕС, заедно със Съвета, които се изготвят и предлагат от Европейската комисия. От друга страна ЕП контролира всички институции на ЕС, разглежда петиции на граждани и запитвания, съставя бюджета на ЕС заедно със Съвета, одобрява дългосрочния бюджет на ЕС – „многогодишна финансова рамка“ и прочие.

Местоположението на ЕП е в Страсбург, Брюксел и Люксембург.

Уебсайт: <http://www.europarl.europa.eu/portal/bg>

Източник: Георгиева, Е. Институциите на ЕС.С., 2010 г.

Европейска комисия

ЗНАЕТЕ ЛИ, ЧЕ?

ЕС разполага с институционална рамка, чиято основна цел е да служи преди всичко на интересите на Съюза и на интересите на държавите членки. Всяка институция действа в рамките на правомощията, които ѝ се предоставят с Договора за Европейския съюз (ДЕС) и с Договора за функциониране на Европейския съюз. Институциите осъществяват помежду си лоялно сътрудничество, което е гаранция за успешната им дейност. Те спазват принципите на субсидиарност и на пропорционалност, което позволява на държавите членки решенията да се вземат възможно най-близо до гражданите на Съюза. Поддържат открит, прозрачен и редовен диалог с гражданското общество и предоставят на гражданите възможността да изразяват и обменят публично своите мнения във всички области на дейност на Съюза.

ИНСТИТУЦИИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ЕВРОПЕЙСКИЯТ СЪВЕТ

Европейският съвет е самостоятелна институция на Европейския съюз в която участват политици от европейски и национален мащаб: председателят на Европейския съвет; председателят на Европейската комисия; президентите на Франция и Кипър; канцлерите на Австрия и Германия и министър-председателите на всичките останали държави членки на ЕС. Той е висшият орган за политическа координация на Съюза и е върховна инстанция, към която могат да се обръщат държавите членки за разрешаването на възникнали разногласия и противоречия. Европейският съвет не изпълнява законодателни функции и не издава нормативи актове, а приема общи политически насоки, предлага заключения и общи стратегии. Той няма изградени собствени структурни подразделения и административен апарат. Свиква се от своя председател и провежда своите заседания в държавата, която председателства Съвета за съответния 6-месечен период. Седалището на Европейския съвет е в Брюксел.

Любопитно: Европейският съвет не може да бъде привлечен под отговорност и не може да понася каквито и да е санкции заради приетите от него решения.

Уебсайт: <http://www.consilium.europa.eu/bg/european-council/>

Източници: Георгиева, Е. Институциите на ЕС.С., 2010; Европейска комисия

СЪВЕТЪТ

Съветът е една от най-влиятелните институции на ЕС, представляваща интересите на всички граждани на Съюза. Той взема политическите решения и се състои от 28 членове (на равнище министри) - по един от всяка държава - в зависимост от обсъжданата политика. Съставът му се променя в зависимост от спецификата на включената в дневния ред тема. Осъществява законодателни, бюджетни и контролни функции. По-конкретно Съветът договаря и приема закони на ЕС заедно с ЕП въз основа на предложения на Европейската комисия, координира политиките на страните от ЕС, определя външната политика и политиката на сигурност на ЕС, сключва споразумения между ЕС и други държави или международни организации, приема годишния бюджет на ЕС съвместно с Европейския парламент. Съветът, заедно с Европейския парламент, е основният орган, който взема решения в ЕС. Всяка страна от ЕС председателства Съвета на ротационен принцип в продължение на 6 месеца. Седалището му е в Брюксел.

Уебсайт: <http://www.consilium.europa.eu/bg/home/>

СМЕТНАТА ПАЛАТА

Това е финансово-контролната институция на ЕС. Наричана е още Европейски съд на одиторите. Има 28 членове, а основните й пълномощия включват да проверява отчетите за всички приходи и разходи за Съюза. Може да одитира всички институции, органи, служби и агенции на ЕС, които управляват приходи и разходи от името на Съюза и всички физически и юридически лица, получаващи плащания от бюджета.

Уебсайт: <http://www.eca.europa.eu/bg/Pages/ecadefault.aspx>

Източници: Георгиева, Е. Институциите на ЕС.С., 2010 г.; Европейска комисия

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ

Европейската комисия е изпълнителният орган на Европейския съюз. Наричат я още „двигател на интеграцията“ и „олицетворение на европейската идея“. ЕК изпълнява различни функции, а основните ѝ правомощия се свеждат до това, че тя допринася за общия интерес на ЕС и предприема подходящи инициативи в тази насока, следи за прилагането на Договорите на ЕС, съблюдава прилагането на правото на ЕС под контрола на Съда в ЕС, изпълнява бюджета на ЕС и управлява неговите програми, осъществява координиращи, изпълнителни, управленски и консултативни функции съобразно предвидените в договорите условия, осигурява външното представителство на ЕС и поема инициативите за годишното и многогодишно планиране.

Политическото ръководство се осъществява от екип от 28 комисари, като начело на този екип е председателят на Комисията, който решава кой за коя област на политиката да отговаря.

Деятелността на Комисията се извършва от нейните служители, които са организирани в генерални дирекции, всяка от които отговаря за определена област на политиката.

Уебсайт: http://ec.europa.eu/index_bg.htm

Източници: Георгиева, Е. Институциите на ЕС.С., 2010 г.; Европейска комисия

СЪД НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Съдът на ЕС е върховната съдебна инстанция на Съюза. Има основна задача да „осигурява спазването на правото при тълкуването и прилагането на Договорите на ЕС“. Състои се от 28 съдии, като включва по един съдия от всяка държава - членка на ЕС. Подпомага се от 11 генерални адвокати. Членовете му се назначават за 6 години. Седалището му е в Люксембург.

Уебсайт: http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/

ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Това е финансовата институция на ЕС, която управлява еврото и чието основно задължение е да поддържа ценовата стабилност, действайки в съответствие с принципа на отворената пазарна икономика при свободна конкуренция.

Седалище: Франкфурт, Германия

КАКВО НАУЧИХМЕ ЗА ИНСТИТУЦИИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ?

1. Кои институции приемат съвместно законодателни решения и бюджета на Европейския съюз?

Изберете един отговор

- А. Европейската комисия и Европейският парламент
- Б. Съветът и Европейският парламент
- В. Европейският съвет и Европейската комисия
- Г. Европейската комисия и Съветът

2. Европейската комисия е:

Изберете един отговор

- А. Изпълнителен орган
- Б. Консултативен орган
- В. Законодателен орган
- Г. Съдебен орган на ЕС

3. Съдът на ЕС се намира в:

Изберете един отговор

- А. Страсбург, Франция
- Б. Брюксел, Белгия
- В. Франкфурт, Германия
- Г. Люксембург

4. Европейският съвет е съставен от:

Изберете един отговор

- А. Министри на външните работи
- Б. Министри на вътрешните работи
- В. Държавните и правителствени ръководители на държавите членки и председателя на Европейската комисия
- Г. Само от министър-председателите

5. Коя институция има право да изготвя законодателни предложения?

Изберете един отговор

- А. Европейската комисия
- Б. Европейският съвет
- В. Европейският парламент
- Г. Съветът на Европейския съюз

6. Колко месеца продължава председателството на Съвета?

Изберете един отговор

- А. 6 месеца
- Б. 12 месеца
- В. 1 месец
- Г. 3 месеца

Любопитно

- ✓ 28 са държавите - членки на Европейския съюз, но официалните езици в ЕС са 24. Езиковите умения стават все по-важни, а ЕС насърчава придобването на езикови умения от ранна възраст.
- ✓ Европейският съюз покрива площ над 4 млн.кв. км и има повече от 503 млн.жители.
- ✓ Брутният вътрешен продукт на глава от населението в ЕС е най-висок в Люксембург.

Източник: Европейска комисия

Знаете ли, че?

За по-ефективното функциониране на институциите на Европейския съюз са създадени няколко консултативни и финансови структури, определяни като органи на ЕС. Това са Икономическия и социален комитет (ИСК); Комитетът на регионите (КР) и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ). ИСК е консултативен орган на ЕС, който се състои от представители на организациите на работодателите и работниците и представители на гражданското общество. ИСК консултира и представлява гражданското общество по начин, позволяващ на тези организации да станат част от процеса на формиране на политиките и вземане на решения на ЕС. КР се състои от представители на регионални и местни власти и представлява същите пред европейските институции. ЕИБ е финансов орган на ЕС, който чрез заеми и гаранции, финансира няколко вида проекти от значение за по-слабо развитите региони на ЕС, стимулиращи развитието на предприятия и проекти от общ за няколко държави интерес.

БЮДЖЕТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

БЮДЖЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ СЕ ФОРМИРА ОТ:

- Вносни мита върху стоки от страни извън Съюза и глоби, наложени на предприятия;
- Вноски от всички страни в ЕС като процент от техния брутен национален доход (около 0.7 %), който е най-големият източник на приходи в бюджета;
- Данък върху добавената стойност в размер на около 3 %;
- Приходи от данъци върху доходите на неговите служители, вноски на държави извън Съюза в някои програми на ЕС.

Любопитно

Чрез средствата от бюджета на ЕС се финансират широк кръг дейности: регионално развитие и транснационално сътрудничество, развитие на селските райони, опазване на околната среда, защита на външните граници и утвърждаване на правата на човека. Независимо, че Комисията, Европейският парламент и Съветът определят размера на бюджета, за неговото изразходване отговаря Европейската комисия. Тя отговаря и за неговото разпределяне. От своя страна, страните от ЕС управляват около 80 % от неговите средства. В момента бюджетът на ЕС се изразходва за създаване на растеж и работни места и за намаляване на различията между регионите. Голям дял се пада и на селското стопанство и развитието на селските райони.

Знаете ли, че?

През 2015 г. Жан-Клод Юнкер посочи 10 приоритета , върху които Комисията ще фокусира своята работа през следващите години:

1. Стимулиране на заетостта, растежа и инвестициите;
2. Свързан единен пазар;
3. Гъвкав енергиен съюз с далновидна политика в сферата на климатичните промени;
4. Задълбочен и справедлив вътрешен пазар с подобрена индустриална база;
5. Задълбочен и справедлив икономически и монетарен съюз;
6. Разумно и балансирано Споразумение за търговско сътрудничество със САЩ;
7. Политика за справедливост и човешки права, базирана на взаимно доверие;
8. Напредък при определяне на нова имиграционна политика;
9. Превръщане на ЕС в по-силен глобален фактор;
10. Съюз на демократична промяна.

НАКРАТКО ЗА ПОЛИТИКИТЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Европейският съюз провежда политики в различни области.
Някои от тези политики са:

Околна среда и устойчиво развитие – ЕС се стреми да помогне предотвратяването на изменението на климата чрез значително намаляване на своите емисии на парниковите газове;

Технологични иновации – целта на Европейския съюз е да изразходва 3 % от своя бюджет за изследвания, като това се постига основно чрез програма Хоризонт 2020. По-голямата част от бюджета се изразходва за изследвания в области като здравеопазване, храни и селско стопанство, информационни и комуникационни технологии, нанонауки, енергия, околна среда и др.;

Енергетика - за да се постигне обрат в процеса на глобалното затопляне е необходимо ЕС да положи усилия за намаляване на потреблението;

Регионална помощ и политика за сближаване – през 2014-2020 г. ще бъдат финансирани повече от 300 млрд. евро в регионите и градовете на държавите от Европа за постигане на целите на Съюза за растеж и работни места и за борба с изменението на климата, енергийната зависимост и социалното изключване;

Обща селскостопанска политика – целта ѝ е да гарантира добър жизнен стандарт на селскостопанските производители, да се стабилизира пазарът, да се гарантират разумни цени за потребителите и да се модернизира селското стопанство;

Социална политика – целта ѝ е да се коригират социалните неравенства в европейските държави;

Транспорт – ЕС трябва да гарантира свободно предоставяне на сухопътни, водни, въздушни и железопътни транспортни услуги;

Конкуренция – тази политика е от съществено значение за гарантиране на свободната и лоялна конкуренция на единния европейски пазар;

Защита на потребителите – европейското законодателство в тази посока има за цел да осигури на европейските потребители еднаква степен на финансова и здравна защита, без значение в коя част на Съюза живеят, работят или пазаруват.

Знаете ли, че?

Единният пазар е едно от най-големите постижения на Европейския съюз. Съюзът постепенно премахва ограниченията в търговията и свободната конкуренция. ЕС е въвел редица политики (в областта на конкуренцията, транспорта и др.), с които гарантира, че възможно най-голям брой предприятия и потребители се възползват от отварянето на единния пазар.

Източник: Фонтен, П. Политиките на Европейския съюз. Европа в 12 урока. ЕС, 2014 г.

ПОМИСЛЕТЕ ВЪРХУ СЛЕДНИТЕ ЗАДАЧИ:

Кой е единният номер за спешни случаи в ЕС?

Колко са депутатите в Европейския парламент?

Какво означава този номер: 00 88 00 67 89 10 11?

Кое е мотото на Европейския съюз?

Кои страни са основателки на Европейската общност за въглища и стомана?

Защо официалните езици в ЕС са 24?

Кога се създава Европейският съюз?

Защо е необходим единен пазар в Европейския съюз?

Как се осъществява общата селскостопанска политика в България?

Кои са програмите на ЕС, които финансират технологичните иновации

Кои са фондовете, които подпомагат осъществяването на регионалната политика в България?

**Повече информация за
Европейския съюз можете да
намерите на:**

www.europedirect.europa.eu

www.ec.europa.eu

www.ec.europa.eu/bulgaria

www.europarl.europa.eu/abouteparliament

КРАТЪК СПРАВОЧНИК ЗА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Съфинансирано от Европейския съюз

